

CONCEPT Studiemodule Lectio Divina

Docent: dr. Jos Douma

Studiepunten: 2 ECTS (totaal 56 uren, inclusief 6 college-uren)

Doelgroepen: theologiestudenten, studenten godsdienst pastoraal werk, predikanten, kerkelijk werkers

Inhoud

Het lezen van teksten en in het bijzonder het lezen van de Bijbel is van fundamenteel belang voor de geloofsontwikkeling van elke christen en dus ook van elke theoloog. Maar velen lijken de kunst van het lezen onder invloed van internet en social media steeds meer te verliezen: lezen is veelal tot een vluchtige en oppervlakkige activiteit geworden. Daarnaast is het reëel om te stellen dat de academische omgang met geschreven bronnen leidt tot een eenzijdig rationele manier van lezen die onvoldoende recht doet aan de spirituele dimensie die eigen is aan bijbelse en veel theologische teksten. Daarom is het noodzakelijk aandacht te besteden aan de theorie en praktijk van een spirituele hermeneutiek en aan een manier van lezen die recht doet aan teksten en hun spiritualiteit.

In de christelijke monastieke traditie wordt al eeuwenlang de praktijk van de *lectio divina* beoefend. Daarin gaat het om een langzaam, liefdevol en biddend lezen van met name Bijbelteksten, met bijzondere aandacht voor het werk van de heilige Geest in het leesproces en in de hoop en verwachting door het lezen van de teksten gevormd te worden tot gelijkvormigheid aan het beeld van Christus.

In deze studiemodule maakt de student theoretisch en praktisch kennis met de *lectio divina* en de vier onderscheiden fases in dit leesproces: *lectio* (lezing), *meditatio* (overdenking), *oratio* (gebed) en *contemplatio* (aanschouwen). Daarnaast is er ook aandacht voor vier perspectieven die nauw verwant zijn met de klassieke *lectio divina*: *silentio* (stilte), *collatio* (geloofsgesprek), *actio* (actie) en *tentatio* (aanvechting). Verder wordt de praktijk van de *lectio divina* in verbinding gebracht met het 'lezen' van mensen en hun situaties (pastoraat en diaconaat) en het 'lezen' van kerkelijke processen (gemeentevernieuwing en geestelijke onderscheiding). Ook wordt *lectio divina* gepositioneerd als een manier van leven ('way of life') als antwoord op Jezus' belofte: 'Ik ben gekomen om jullie het leven te geven in al zijn volheid' (Joh. 10:10).

Doelstellingen

Cognitieve doelstellingen

Na het volgen van deze cursus heeft de student kennis van en inzicht in:

- de theorie en praktijk van de *lectio divina*;
- het eigen karakter van een spirituele hermeneutiek;
- de plaats van de *lectio divina* in het spirituele leven.

Vaardigheidsdoelstellingen

Na het volgen van deze cursus is de student in staat:

- de praktijk van de *lectio divina* op vruchtbare wijze te beoefenen;
- anderen in te leiden en in te wijden in de beoefening van de *lectio divina*;

- de *lectio divina* toe te passen op andersoortige ‘teksten’ (mensen, situaties, processen).

Attitudedoelstellingen

Na het volgen van deze cursus is de student:

- overtuigd van het spirituele belang van de *lectio divina* voor eigen geloofsopbouw en voor spirituele kerkvernieuwing;
- verlangend om de eigen spiritualiteit blijvend te verrijken door het beoefenen van de praktijk van de *lectio divina*;
- gemotiveerd om ook anderen te helpen de *lectio divina* te leren beoefenen.

Werkvormen

- Lezen opgegeven literatuur.
- Bijwonen van hoor- en werkcolleges.
- Doen van praktijkoefeningen met *lectio divina* in de groep en individueel (met bijbelteksten en spirituele teksten van auteurs als Augustinus, Guigo II, Bernard van Clairvaux, Thomas a Kempis, Maarten Luther en Henri Nouwen).
- Schrijven van reflectieverslagen (gebundeld in een Persoonlijk Dossier Lectio Divina).

Verplichte literatuur

1. Jos Douma, *Lectio Divina*, in: Lex Boot (red.), *Handboek christelijke meditatie*. Vertrekpunten, wegen en vruchten, Zoetermeer 2011, blz. 117-123.
2. Kees Waaijman, *Spiritualiteit*. Vormen, grondlagen, methoden, Kampen 2000, blz. 686-766.
3. Michael Casey, *Sacred Reading*. The Ancient Art of Lectio Divina, Liguori 1995, bz. 1-100.
4. Thomas Quartier, *Anders leven*. Hedendaagse monastieke spiritualiteit, Berne 2015, blz 63-75.

Aanbevolen literatuur

1. Eugene Peterson, *Eat This Book*. The Art of Spiritual Reading, London 2006.
2. James Wilhoit en Evan Howard, *Ontdek Lectio Divina*, Driebergen 2014.
3. Wim Reedijk, *Zuiver lezen*. De Bijbel gelezen op de wijze van de vroegchristelijke woestijnvaders, Budel 2006.
4. Artikelen en blogposts op: www.ontdeklectiodivina.wordpress.com ('School voor Lectio Divina').

Syllabus

Stap	Inhoud	Uren
1	Lezen Jos Douma (7 bladzijden) en Thomas Quartier (12 bladzijden). Googelen op 'lectio divina' en ontdekken wat je dan tegenkomt. Voor jezelf opschrijven wat je van de studiemodule verwacht.	3
2	College 1: introductie in <i>lectio divina</i> College 2: eerste praktijkoefening en gezamenlijke reflectie College 3: verdieping: vier extra perspectieven (<i>silentio, collatio, actio</i> en <i>tentatio</i>) en <i>telos</i> van de praktijk van <i>lectio divina</i> (groeien in deugden als aandachtigheid, nieuwsgierigheid, openheid, eerbiedigheid, gastvrijheid)	3
3	Drie thuisoefeningen met drie aangereikte Bijbelteksten plus reflectieverslag schrijven (500 woorden)	3
4	Lezen Michael Casey (100 bladzijden). Verslag in 500 woorden over een zevental leermomenten die door het lezen van het boek zijn opgedaan.	15
5	Thuisoefeningen met drie aangereikte spirituele teksten uit de monastieke traditie plus reflectieverslag schrijven van 500 woorden	3
6	College 4: oefening gezamenlijke Lectio Divina College 5: theorie en oefening stilte College 6: inleiding spirituele hermeneutiek Kees Waaijman	3
7	Lezen Kees Waaijman (80 bladzijden). Reflectief leesverslag schrijven van 1000 woorden.	15
8	Opdracht uitvoeren: voor een groep van 5 mensen een workshop van 2 uur geven over <i>lectio divina</i> (inclusief praktische oefening) en daarvan een reflectieverslag schrijven (750 woorden)	6
9	Oefening: een pastorale (of gelijksoortige) situatie in je directe omgeving 'lezen' op de wijze van de <i>lectio divina</i> en daarvan een reflectieverslag schrijven van 500 woorden	2
10	Eindreflectie van 1000 woorden schrijven met beantwoording van vragen als: Op welke manier heeft de beoefening van de <i>lectio divina</i> je spiritualiteit en leven verrijkt? Welke nieuwe inzichten en ervaringen heb je opgedaan? Hoe ga je <i>lectio divina</i> integreren in je leven en werk? Etc.	3
		56

Persoonlijk Dossier Lectio Divina

Het Persoonlijk Dossier Lectio Divina bevat de volgende onderdelen:

1. Reflectieverslag drie Lectio Divina oefeningen met Bijbelteksten (500 woorden)
2. Leermomenten boek Michael Casey (500 woorden)
3. Reflectieverslag drie Lectio Divina oefeningen met spirituele teksten (500 woorden)
4. Reflectief leesverslag Kees Waaijman (1000 woorden)
5. Reflectieverslag gegeven workshop Lectio Divina (750 woorden)
6. Reflectieverslag 'lezen' situatie (500 woorden)
7. Eindreflectie (1000 woorden)